

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

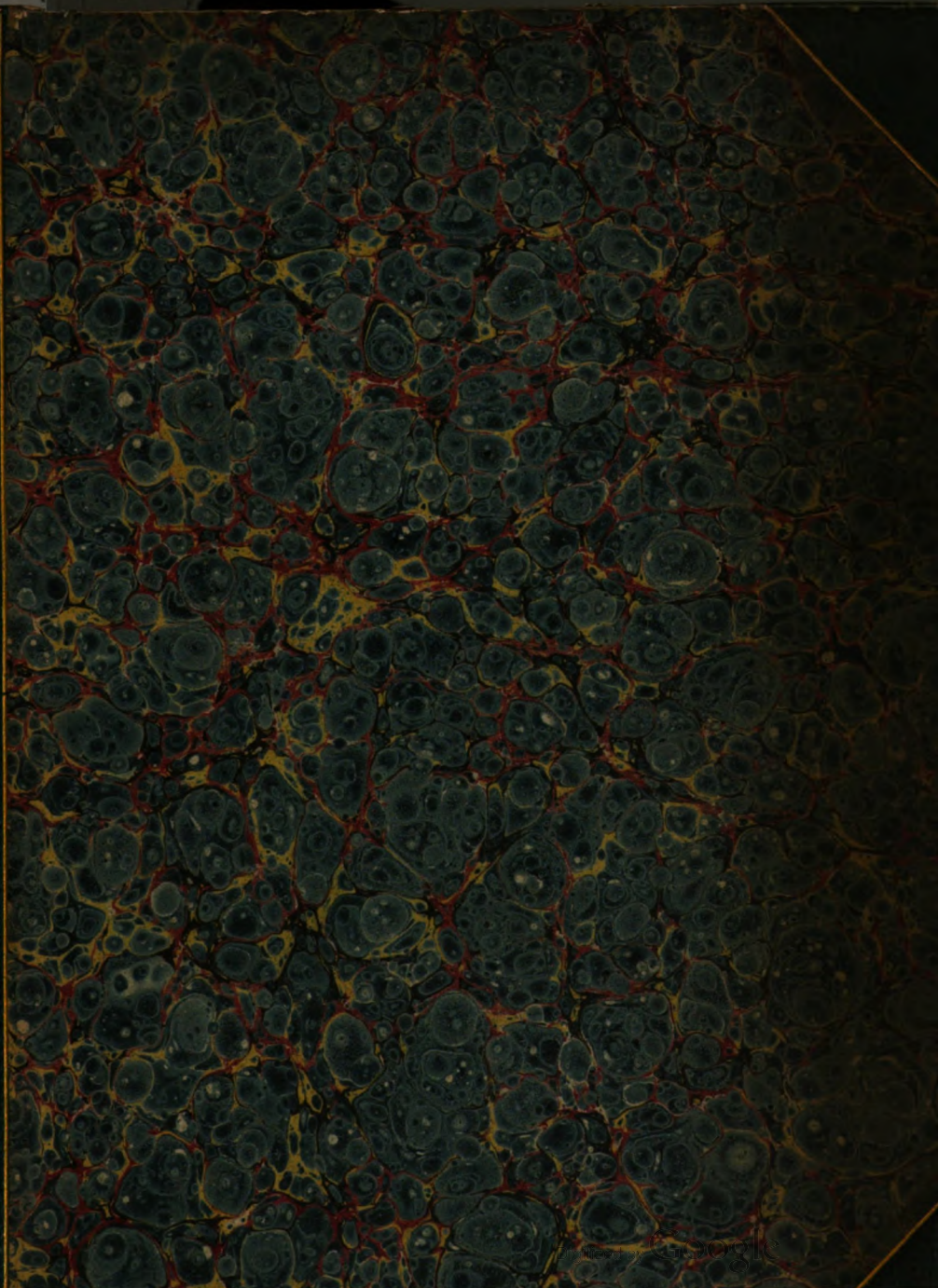
Google™ books

<https://books.google.com>

8464

bbb.23

8464 664-23

762
DE
SERVITUTE

DISPUTATIO PHILOSOPHICA

QVAM

PRAESIDE

IO. CHRISTIANO BRIEGLEBIO

PHILOSOPHIAE DOCTORE ATQVE

PROFESSORE

IN

ILL. COLLEGIO ACAD. CASIMIRIANO

d. VIII. APRIL. clō 1ō cclxxi.

PUBLICAE DISCEPTANDAE PROPONIT

AUCTOR

IO. FRIDERICVS STREBEL,

L. L. C. WERTHEMIENS.

COBURGI

EX OFFICINA AHLIANA.

Fr. Doct. non Lang.
Digitized by Google

V I R O

ILLVSTRI ET EXCELLENTISSIMO

GOTTOFREDO PHILIPPO
HOEFLICH,

SERENISS. DVCGOTHANO A CONSILIIS
AVLICIS, cct.

Quum iam dudum gratissimum ánimum
pro summa Tua in me benevolen-
tia testificari vellem ; semper defuit occa-
sio. Nunc autem benigne ignoscas velim au-
daciae meae, quod Tuo nomine pagellas ha-
sce , studiorum meorum primitias , ornavi.

A 2

Aptissi-

Aptissimum hoc ~~visum est~~ mihi, vt publice profiterer, quantum Tibi debeam, quanti Te faciam. Serena igitur fronte accipias leve hoc munusculum, pro ea, qua soles, benignitate, Tibique persuadeas, summa pietate adductum, me hoc ingenii quaecunque monumentum Tibi consecrassè, a qua ardentissima vota ad Deum Optimum Maximum proficiscuntur, qui Te semper saluum sospitemque seruet, omniaque Tibi secundissima evenire iubeat. Spem foveo dulcissimam, Te et in posterum Tua benevolentia, qua nihil mihi carius, nihil antiquius, non indignum habiturum

NOMINIS TVI ILLVSTRIS

demissum cultorem,

IO. FRIDR. STREBEL,
LL. C.

§. I.

Seruus nascitur hominum nemo. Quaecunque est hominis definitio, una in omnes valet; quamuis alii aliis rebus excellent, vt, qui corporis robore praestant, vincantur ab aliorum ingeniis. Quodsi stertisset gens humana, quo coeperat, statu, poterat seruari illa omnium aequalitas. Postea vero; quam libido, auaritia, luxuria inuasere; miseria premere coepit mortalium genus, orta bella, illata iniuria, et quoduis contumeliarum genus, actum est de libertate, qua dulcius nihil, nihil omnino iucundius erectioris paulo indolis hominibus. Fieri igitur potuit, imo factum est, vt vel mollitiae effeminati, vel miseria victi, ne fame enecati interirent, potentiori se traderent auctores, iugum seruitutis vltro sibi deposcerent, quem ad modum etiam nostra hac aetate, non raro inuenimus eos, qui profecto non eo animo, vt patriam strenue defendant, pro hac, vbi vsus venerit, pulchram obeant mortem, sed quod sperant, falso quidem, at sperant tamen, se
A 3 pigri-

VI

pigritiae suae atque inertiae praeclare consulturos; militiae munus adfectant, quo, haud scio, an vllum seruile magis; aut aeris alieni magnitudine oppressi creditoris; aut belli fortuna subacti victoris arbitrio se permetterent, coacti atque inuiti; oppressi autem longe pluri mi scelere maiorum atque iniuria. Plena est rerum gestarum memoria exemplis, vnde mores hominum atque ingenia noscantur. Itaque supersedeo longiori oratione, quippe non necessaria.

§. II.

Apertis igitur fontibus, quae iusta sit seruitus, quae minus, facile poterit iudicari. Ac primo quidem statim intelligitur, eam iustam esse, quae voluntate initur, pacto firmatur; aut hominem impurum atque iniustum coercet, ne nobis nocere possit, vt alii, exemplo inde sumto, deterreantur ab iniuriis, postea inferendis. Si quis vero nobis debet, potest ille quidem cogi ad dissoluendum nomen, et praestandas operas, quibus satis nobis faciat; id quod praestat, quam perpetuo inclusum carceri, nec sibi nec aliis vtilem, ipsum miserum spiritum trahere; durum seruitutis iugum, quod quidem sit perpetuum etiam post acceptam satisfactionem, iure imponi nequit. Multo magis vero, si quis innocens vi oppressus est, iugum excutere potest, vbi primum data fuerit occasio, modo velit; velle autem debet, quamdiu liberum se natum esse cogitabit. Quamquam autem negandum non est, alios homines magis natu-

natura aptos esse ad imperandum, alios ad seruiendum, ut recte vidit Stagirites; inde tamen nullo modo efficitur, qui corpore sint robusti, tardi ingenio, iis vincula esse iniicienda, quam quidem sententiam falso imputari Aristoteli, doctè, uti solet, atque copiose demonstravit Dan. Heinsius, qui Iuris consultos, contra naturam esse seruitutem affirmantes, cum Philosopho nostro conciliauit, cf. Heinsii orationes p. 508. sqq.

Quae tandem gens, quis homo fatebitur, se carere ingenio adeo, ut ad seruiendum natus sit? At indigna opinio, quae refutetur accuratius. Et tamen videntur homines ista sibi persuasisse, cum effrenatae cupiditati suae ita indulgerent, ut, quiduis sibi licere arbitrarentur, quiduis sibi fingerent opinionis temeritate. Pertinet huc, quod facete ridens scripsit Montesquius: (de l'Esprit des loix l. XV. c. 5.) Une preuve que les Negres n'ont pas le sens commun, c'est, qu' ils font plus de cas d'un collier de verre, que de l'or, qui chez des Nations policées est d'une si grande consequence. Il est impossible, que nous suposions, que ces gens-là soient des hommes; parce que si nous les suposions des hommes, on commenceroit à croire que nous ne sommes pas nous-mêmes chrétiens. Haec si quis miratur, ille profecto obstupescet, quum relatum legerit, eo temeritatis progressam esse superbam Hispanorum gentem, cuius exemplum imitatus deinde est Ludovicus XIII. Gallorum tyrannus, ut meliores ipsis Americae

VIII

cae incolas seruos facerent, propterea, quod ipsorum religioni dicam? an superstitioni dediti non erant; et etiam stultitiae, ut eosdem sibi seruire cogerent, quod iisdem moribus atque institutis non vterentur. Vid. Montesquieu L. XV. C. 3. et 4.

§. III.

Quae igitur est illa seruitus, quam iustam atque legitimam esse posse, pronunciauimus? An ea, qua domino ius vitae ac necis competit in seruum, ut, quamvis innocenti, vim afferre, quodocumque libuerit; illum praecipitem dare e loco superiori, cruci affigere, frangere crura Epicteto possit? Hanc vero seruitutem quis est adeo ab omni humanitate alienus, quin fateatur, non modo crudelem, sed impiam esse atque nefariam et iniustam, si quidem nunquam incidere possunt tempora, quibus nefas non sit, sanguine innocentis atque interitu oculos mentemque delectare? Neque quemquam fore puto, qui nobis commemoret illos Romanos luxu atque libidine perditos, quos quum non puderet statuere, ipsos liberos abiicere, nefas non esse, adeo naturae omnem vim oppresserunt ii, a quibus iura accepit postera aetas! mirandumne est, hos ipsam seruorum vitam pro nihilo putasse, quos homines nomine magis, quam re esse existimarent, vnde graues Senecae aliorumque iustae querelae? Et quamuis non negem, fuisse clementes dominos, qui, vel utilitatis suae causa, vel naturae quadam bonitate, vel humanitatis et iustitiae

nae praeceptis obsecuti, mitius tractarent seruos, familiarius etiam iisdem vterentur, quae laus debetur imprimis veterum Romanorum modestiae, atque, vt e iunioribus aliquem nominem, Ciceroni, qui quidem, qua humanitate complexus sit Tironem seruum, libertum dein, quum summus esset vir, nemo ignorat, qui litteras ad ipsum missas legerit, aeterna gloriae Tullianae monimenta; tamen, vt id vnum modo commemorem, gladiatorios illos ludos quis nescit? vt vix cognoscas, hunc esse illum populum, a quo, memini me legere apud auctorem nescio quem, toto fere theatro, cum recitaretur illud Terentii:

Homo sum: nihil humani a me alienum puto;

incredibilem plausum excitatum, quo prosequerentur omnes illius dicti veritatem, et magnum illum animum atque generosum. Venit tamen in mentem recordari, non raro homines sibi ipsis parum constare, idque multis in rebus cerni. Aio igitur, neminem hoc loco barbaros Romanorum mores nobis occinere posse, vbi de iure sermo est, non de facto. Audienda rectae rationis praecepta, secundum ea de factis hominum atque moribus iudicandum.

Neque ego illam seruitutem commendauerim, propterea, quod inopia magna atque miseria premit hodie

B

eos,

eos, qui victum quaerunt laboribus quotidianis; adeo ut optimis nonnunquam hominibus fame pereundi periculum imminere videatur, quum securi sint serui, qui domini opibus alantur; id quod fecit scriptor Franciscus fatis ingeniosus, qui viuidis coloribus miseram miserandamque illam vitam pinxit, respiciens forte patriae suae egestatem. Multa ille vere, immo verissime, pro dolor! dixit, (Théorie des loix ciuiles. L. 5. C. 30. 31.) at nondum ea, quae efficiant optabiliorem seruitutis illius conditionem, cuius imaginem ab ipso expressam (L. 5. C. 1.) non possum, quin hoc loco ponam. Ce mot (esclavage) emporte la destruction de tous les droits de l'humanité pour l'être au quel il est appliqué. Ce n'est plus un homme, c'est suivant les occurrences un instrument insensible, ou une bête de charge agissante. Il ne peut plus voir par ses yeux. Il ne peut plus suivre que les mouvements d'une volonté étrangère. Tant qu'il reste dans cet état, son existence même n'est pas à lui. Excepté qu'il ne marche encore que sur deux pieds: excepté, qu'il ne fait ni mugir ni hennir, et qu'à sa mort on ne tire parti ni de sa chair ni de sa peau, il n'y a plus aucune sorte de différence entre lui et un boeuf ou un cheval. On le conduit comme eux au marché. On le fait trotter, sauter, courir comme eux pour vérifier la force ou la foiblesse de ses membres, etc. Liquefcere enim animum sentio tristi cogitatione atque indignari hominum nequitiae; et si quid video,

popu-

popularium calamitatem quum vellet repraesentare, melius se id assequi non posse iudicavit. Auctor noster, quam si diceret, ipsam etiam seruitutem, quamvis horrendam ante ponendam tali conditioni.

Numquam igitur morte multare potest dominus seruum? Numquam, nisi sui defendendi atque conservandi causa. At vendere eundem licebit, quem ad modum nouimus etiam principes, quum aeris egerent, suos vendidisse milites? Ne id quidem, nisi seruus ipse consenserit, vel dominus nulla alia ratione ius sui defendendi atque tuendi persequi potuerit. Nos enim ii non sumus, qui nefariae illius crudelitatis atque auaritiae patrocinium suscipiamus. At pepercit vitae serui victor? Immo iure nullo occidere poterat victum, quem seruare potuit.

Quae igitur est seruitus, quam ius naturae probat, non condemnat? Scilicet ea, qua omnes omnino serui vires domini arbitrio permittuntur, unde simul apparet, vel sic quoque laedi posse seruum domini iniustitia; laeso autem seruo competere iura laesi, vt resistere possit tyranno vel aufugere, siquidem ne seruus quidem homo desinit esse homo. Numquam igitur dominus exigit, quae omnino vires serui superant; numquam ea, quae leges diuinae vetant, quae religioni, humanitati, iustitiae

sticiae aperte repugnant; non expugnabit pudorem; non violabit pacta; non puniet innocentem; non denegabit alimenta ipsi eiusque liberis, quae ipse praebere-
ret seruus, si posset; posset autem, nisi omnes ipsius vires domino traditae essent; non relinquet atque abiiciet aegrotantem, senem, quod nihil aliud esset, nisi vitam eripere homini; denique nihil umquam mali inferet, nisi tristes iusserit necessitas, quae esset laesio proprie talis. Ista igitur non faciet dominus; seruus autem quum iure cogi possit ad transferendas vires omnes in usum domini, nihil umquam sibi acquirere potest; idem tamen iure possidet ea, quae vel ipsius domini liberalis voluntas, vel aliorum in eum congesterit, nisi aut pactum initum aut domini securitas aliud voluerit. Suasit etiam sapientissima Catharina II. saeculi nostri ornamentum, ut Legibus seruis decerneretur, quod proprium ipsorum esset, in aureo libello suo de Legibus §. 261.

§. III.

Ex iis, quae supra dicta sunt, intelligi posse arbitror, haereditate quasi seruitutem a parentibus ad liberos transferri nullam. Quibus tandem rationibus seruitus haereditaria probaretur, quum illi, quod vulgo dicitur, apud plurimos populos hanc obtinuisse consuetudinem, locus hic non sit? Vtrum pacto se tradiderunt seruos, qui

qui pacisci non potuerunt? An laeserunt infantes? Aut periculum est, ne damnum et iniuriam inferant domino? An stultitia vel improbitas parentum iura omnibus omnino hominibus innata adimet liberis infontibus? Id vero sapiens praeceperit nemo. Mouet me tamen sententia eorum, qui putant, domini, qui ipsos aluit, debitores esse liberos seruorum, itaque seruos. Quibus primum illud respondendum videtur: fac, debitores esse, tamen non conficitur seruos istos esse eosque perpetuos. Deinde dominus, dum aluit infantes, non fecit, nisi ea, quae ipsum facere par erat. Quid enim? Quum parentes perfecte obligati essent ad tollendum puerum, tollere autem non possent per dominum, cui omnes ipsorum vires consecratae; iure statuitur, dominum perfecte obligatum esse ad alendos seruorum liberos, dum se ipsi alere possint; quod si facere neglexerit, quid hoc erit aliud, nisi perdere et occidere eos, qui conseruandi erant. Fieri tamen potest, vt puer, quum adoleuerit, sibi eligat ipse seruitutem, quid insit dulcedinis in libertate, non satis gnarus. Quae Linguetus noster adfert, vt probet seruitutem hereditariam non omnino iniustam esse, ea alia potius omnia probant; adeo male cohaerent, aut lubrico nituntur fundamento; veluti ille gentium consensus, nec dum satis probatus, et illa opinionis temeritas, quae plurimorum animos occupavit, iure possideri seruos tanquam pecudes. Ne nihil inde adferamus, locum, qui praecipuus est, adscribamus,

XIV

speciminis instar: Ou il n'y aura jamais eu d'esclavage juste, ou le consentement unanime de tous les peuples n'aura pas suffi pour légitimer une loi rigoureuse, il est vrai, mais qu'ils ont tous adoptée, et en vertu de laquelle ils forment des corps solides; ou enfin la propriété est un crime, et le droit de la transmettre une prolongation de l'iniquité; ou bien l'esclavage héréditaire est équitable. Théorie des loix civiles. L. V. C. 5.

§. V.

Persecuti igitur sumus ea, ad quae vel domini vel serui cogi possunt. Religio atque humanitas iubet dominos eo amore seruos prosequi, quo fratres et liberos solemus, si boni fuerimus; iubet molestiam munerum leuare atque minuere; iubet meminisse, illos quidem seruos, ab eodem sanguine procreatos, ejusdem rationis atque consilii participes, ad eandem conditos immortalitatem, amari a Deo O. M., cui probatur nemo, qui ipsius amicos odit; Deo autem probari ea demum est felicitas; seruos hortatur et monet, vt aequo animo et magno sortem suam ferant, etiam iniurias, quae modo ferri possint; et sponte, non inuiti, quoduis officiorum genus expleant, qua re adsequuntur id, vt liberi esse videantur.

Quae-

Quaeritur denique, quae consilia prudentia dominis det, vtrum ipsis vtilius sit, seruos retinere, an manu mittere; et commemorantur multa in vtramque partem; quae singula persequi ab hoc loco alienum videtur. Vnum monuisse iuuabit: quum ea vbique fere terrarum sit hominum indoles atque natura, vt serui atque coacti nihil prope egregii pariant, ventri tantum obediētes, somno atque inertiae dediti, negligent domini commoda, nisi turpi flagello admoniti fuerint officii sui; ipsa etiam prudentia suadere videtur, vt paulatim e seruitute in libertatem vindicentur, quod munus nemo facile recusabit, vt ipsa natura libertatis amorem non tam hominibus commendasse, quam mentibus infixisse videatur. Non poenitebit legisse locum illustrem illustris in primis Auctoris, qui, posteaquam ostendit, quae immineant pericula dominorum capiti ab excitato seruorum furore, quod experti sunt Romani bello ciuili ad interuersionem prope fatali, in hanc sententiam scripsit: Abruti par sa misere, il traine ses jours dans une indolence stupide qu'on prendroit presque pour un défaut de sentiment. Il n'aime aucun art, il ne se pique d'aucune industrie, il ne travaille qu'autant que la crainte des chatimens le force de travailler. Convaincu qu'il ne pourroit point jouir du fruit de son génie, il étouffe lui même ses talens, et il n'essaye même pas de les connoitre: delà cette affreuse disette où nous sommes d'artisans les plus communs: et faut il s'étonner que

que nous manquions des choses mêmes les plus nécessaires; dès que ceux qui devraient nous les fournir, ne peuvent espérer aucun profit des soins qu'ils prendroient pour nous satisfaire? Ce n'est que dans la liberté que se trouve l'émulation, et la nécessité ne s'exerce qu'autant qu'elle entrevoit une ressource à ses besoins. (V. les Oeuvres du Philosophe bienfaisant,

T. III. p. 9. seq.) Digna vero oratio Rege
Philosopho eoque *benefico!*

